

תוכן העניינים

9 פתח דבר

11 מבוא

12 חסידים

14 מתנגדים

17 משכילים

18 ומה שביניהם

חסידים

23 פרק ראשון: חקר החסידות: מגמות וכיוונים

24 על הרקע החברתי לצמיחת החסידות

28 על מקומו של הרעיון המשיחי בראשית החסידות

30 בין חסידות לשבתאות

36 על הדבקות בראשית החסידות

37 האם הייתה החסידות גורם מערער או מלכד?

42 פרק שני: עדותו של ר' משולם פייבוש הלר על ראשית החסידות

43 מורי החסידות – "אנשי מופת, בעלי רוח הקודש"

46 עבודת השם "באמת"

51 תלמוד תורה ודבקות

56 סיכום

58 פרק שלישי: ה"חצר" החסידית בשלביה הראשונים

59 בחצרו של המגיד ממזריטש

67 ה"חצר" של ר' חיים חייקל מאמדור

77 פרק רביעי: הצדיק – זיקת הגומלין בין דפוס חברתי למשנה רעיונית

88 פרק חמישי: איגרת מאת רבי יחזקאל פאנעט בדבר מעלת הצדיקים

98 פרק שישי: על המניעים לעליות החסידים לארץ ישראל

98 מחלוקת החוקרים על מעמדה של המשיחיות בראשית החסידות

114 נימוקים לתמיכה בעמדת גרשם שלום

116 כלום היה מניע משיחי לעליית החסידים בשנת תקל"ז?

128 פרפראות לחכמה

מתנגדים

פרק שביעי: שלושה מנהיגים מתמודדים עם משבר –

139 הגאון מווילנה, רבי חיים מוולוז'ין ורבי ישראל סלנטר

- הגר"א – מלחמה נגד המינים 140
- רבי חיים מוולוז'ין – ביצור המעמד של לימוד התורה 144
- רבי ישראל סלנטר – תיקון האדם והגנה על המסורת 149
- מנהיגים לנוכח משבר – דיון השוואתי 154
- פרק שמיני: ישיבה עם עיירה – המקרה של וולוז'ין 158
- פרק תשיעי: סמכות ואוטונומיה – ראש הישיבה-הליטאית ותלמידיו 169
- סמכות ואוטונומיה 169
- בין וולוז'ין לטלז 172
- שתי סטירות שסטר הנצי"ב 179
- מרידת התלמידים בראש הישיבה 182
- הישיבה הליטאית וההשכלה 190
- סיכום ומסקנות 197
- פרק עשירי: על עיצוב דמות "הגדולים" בספרות השבחים החרדית-ליטאית 202
- "ועשית ככל אשר ירוך" 202
- "דעת תורה" וסמכותם של "הגדולים" 204
- ספרות השבחים על "הגדולים" 207
- כיצד היו "גדולי ישראל" ל"גדולים" ובמה התבטאה גדולתם? 211
- הפוליטיקאי בשירותם של "גדולי ישראל" 221
- מלחמתם של "גדולי ישראל" בציונות 224
- כבוד "הגדולים" הסתר דבר – על הצנזורה בספרות השבחים החרדית 231
- סיכום: דיוקן "הגדולים" בספרות השבחים ומשמעותו 246
- משכילים**
- פרק אחד עשר: "מבשרי ההשכלה" במזרח אירופה 253
- פרק שנים עשר: ספר "תעודה בישראל" של יצחק בר לוינזון –
בין תמורה למסורת 272
- פרק שלושה עשר: פרשת "ההשכלה מטעם" והתמורה במעמד
תנועת ההשכלה ברוסיה 290
- יזמת הממשלה הרוסית להנהיג רפורמה בחינוך היהודי 292
- מעמד תנועת ההשכלה ברוסיה בשנות ה-20 וה-30 של המאה התשע עשרה 295
- התארגנות המשכילים בעקבות יזמת הממשלה 300
- המסע הראשון של מקס ליליינטל בתחום המושב 306
- המסע השני של ליליינטל וועידת הרבנים 319

התמורה במעמד המשכילים 325

פרק ארבעה עשר: מאגיה ובעלי שם בספרות ההשכלה 340

המאגיה ומלחמת סופרי ההשכלה בחסידות 340

מאגיה וחסידות בהיסטוריוגרפיה המשכילית 347

היחס למאגיה כביטוי לדימוי העצמי של המשכילים 353

ביקורות על ספרים

"הבעש"ט ההיסטורי" – בין רקונסטרוקציה לדקונסטרוקציה 359

צמיחתה של חסידות חב"ד 378

החזון המשיחי של ר' נחמן מברסלב 383

הרבי, המשיח ו"השלוחים" 387

על מחקר החסידות של גרשם שלום 394

"תורה לשמה" במשנת רבי חיים מוולוז'ין 399

ישיבות ליטא בין שתי מלחמות עולם 414

החזון איש – האיש, החזון והמיתוס 419

משבר המשפחה היהודית ברוסיה של המאה התשע עשרה 426

בין דת לכלכלה: לדמותו של "היישוב הישן" בראשית המאה העשרים 433

קיצורים ביבליוגרפיים 439

מקום פרסום קודם של פרקי הספר 454

מפתח שמות, יצירות ומקומות 457